

מראי מקומות - יבמות

קיד:

ולגבי קו' הגמ' האחרונה, בציור דחרש וחרשת, דבכה"ג באמת אין שייך שום איסור לספות, שהרי שניהם שוים בחרשות, בזה באמת לא סיים הגמ' קושייתו דקטן אוכל נבלות הוא, דהא קו' זו ק' לכ"ע, דאף למ"ד דבעלמא מצווין להפרישו, למה מפרישין אותו כאן, הא איסור דרבנן הוא, ולכ"ע מותר.

ג. משום איסורא ידידי

תמה בשו"ת חתם סופר (או"ח פ"ג, ד"ה ואומר), מה ס"ד דמקשן, האם משום דא' מהן פטור, נשבוק לאיך לעבור איסורים, הא ודאי צריכים להפרישם. והביא מרבנו ירוחם דהיכא דשייך בר חיובא באיסור הקטן, גם צריך להפריש הקטן. וק', למה צריכים להפריש הקטן, תיפוק לי' דצריכין להפריש הגדול. וכ' דמסתמא רבנו ירוחם יליף זה מסוגיין, והביאור הוא, דאף שאין החרש שייך במצוות כלל, ואין מפרישין אותו מצד עצמו, מ"מ כופין אותו לגרשה האשה, כדי להצילה מאיסורים. דהיינו, דהמקשן סבר דמשום איסור של פקחת אין כופין החרש לגרשה, אע"כ דצריכין להפריש החרש מצד עצמו. וע"ז תי' הגמ' דמשום איסור דידה כופין אותו, וכנ"ל. ומה שהגמ' שקל וטרי כן היכא דהאיש הוא הפקח, דאין שייך הסברא הנ"ל, י"ל דאגב מה דשו"ט כן באשה פקחת, שו"ט כן גם באיש פקח.

האשה שלום

ד. כי אמרה מת בעלי במלחמה, הוא דלא

מהימנא, הא מת על מטתו, מהימנא

פי' הרשב"א, דאפי' אם ירד למלחמה והוכה, ושב מן המלחמה ומת על מטתו, אפ"ה מהימנא, משום דבכה"ג לא אמרה בדדמי, דהכלל של בדדמי הוא, דכל היכא שהיא יראה לשהות שם עמו, חיישין שאמרה בדדמי, ואינה נאמנת. וכן הוא לענין רעבון, דמחמת פחד הרעבון, אמרי' דשבקה לי ואמרה בדדמי, משא"כ אם שב מהמלחמה, לא שבקה לי עד דחזיא דמית. וכ' דאל"כ, איך שייך להאמינה בכלל הא דלמא שבקה לי גוסס, דסברא דגוסס ודאי מת, ואמרה בדדמי, אע"כ כנ"ל.

אבל כ' דמהרמב"ם לא נראה כן, דכ' הרמב"ם דכל שאמרה מת במלחמה וקברתי אינה נאמנת, ורק אם אמרה מת על מטתו נאמנת. וכ' הרשב"א דזה אינו, דהא לא חיישין לשקא, אלא לומר בדדמי, ובמת וקברתי לא שייך הכי. ועוד, הא אי' בגמ' דרעבון גרע ממלחמה, וברעבון אמרי' דנאמנת היכא דאמרה מת וקברתי, וא"כ לכאור' פשוט דה"ה במלחמה כן.

א. ואי אשמעינן הני תרתי... צריכא

הק' המהרש"א (בשם הרא"ם), לכתוב רחמנא טומאה ודם, ולייתי שרצים מיניהו. וכן יש להק', לכתוב שרצים וטומאה, ולייתי דם מיניהו. וע"ש שכ' המהרש"א הפירכות שיש לכ"א, וכ' דהתלמודא לא חש להאריך למה לא ילפי' חדא מתרתי, כיון דבפירכא כל דהו פרכינן. וע"ע בבית יוסף (או"ח שמ"ג, ד"ה ונ"ל טעמא), שכ' ע"פ קו' זו לפרש דברי הטור ביו"ד (שע"ג), דס"ל דצריך להפריש כהנים קטנים מן הטומאה, ואף דקיי"ל דקטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו, כ' הב"י דלמסקנת הגמ' י"ל דבג' דברים אלו [טומאה, שרצים, ודם] ח"י התורה דצריכין ב"ד להפרישו [ע"ש שביאר דבאמת אי"ז צריכותא ממש, וא"כ הוי ג' פסוקים הבאים כא' ואין מלמדין, וא"כ ע"כ אין הפסוקים באים לומר דאסור לספות בידים, דא"כ יהי' מותר בשאר עבירות, ואין מי שס"ל כן, אע"כ דבב"ד מצווין להפרישו איירי, וח"י התורה דבג' דברים יש חיוב להפרישו, ע"ש עוד בזה].

ב. ת"ש שני אחין וכו'

הק' הישרש יעקב, מה קו' הגמ', הרי אפי' אם קיי"ל דקטן אוכל נבלות ב"ד מצווין להפרישו, מ"מ מבואר בעמוד א' דזהו רק באיסור דאורייתא, אבל באיסור דרבנן לכ"ע אי"ז להפריש, וא"כ משנה זו יהי' ק' לכ"ע, דהא איסור אחות זקוקתו הוא רק מדרבנן. עוד הק', הא לכ"ע אסור לספות לקטן איסור בידים, ולכאור' מה שהפקח בועל החרשת או מה שהפקחת נבעלת להחרש הוי איסור ספיי' בידים, וק' לכ"ע. והביא מש"כ הרשב"א (בעמוד א') דלמ"ד ב"ד מצווין להפרישו, זהו רק באיסורים דאורייתא, ובאיסורים דרבנן לא, ואילו לספות בידים אסור אף באיסורים דרבנן. וכל זה למ"ד דב"ד מצווין להפרישו, אבל למ"ד דאין ב"ד מצווין להפרישו, א"כ יורדין מדרגה א' גם לענין האיסור לספות בידים, וא"כ אין האיסור לספות בידים אלא באיסורים דאורייתא, אבל באיסורים דרבנן אין איסור כלל לספות [ודלא כש"י הרמב"ם (מאכ"א יז, כז) ושו"ע (או"ח שמ"ג, א') דס"ל דאף למאי דקיי"ל דאין ב"ד מצווין להפרישו, מ"מ אסור לספות בידים אף איסורים דרבנן]. וכ' הישר"י דלפי"ז יש לפרש הגמ', דאי אמרי' דקטן אוכל נבלות ב"ד מצווין להפרישו, א"כ אף דזהו רק באיסור דאורייתא, אבל עכ"פ אסור לספות בידים אף איסור דרבנן, וא"כ יהי' הפקח והפקחת אסורים לבעול ולהבעל לחרש וחרשת, אף שאינו אלא מדרבנן, דאסור לספות בידים איסור דרבנן. אבל אם אין ב"ד מצווין להפרישו א"ש, דלפי"ז אין איסור אף לספות בידים, כיון שאינם אסורים אלא מדרבנן, ושפיר היו יכולים לבעול וכו' [אם לא משום איסורים של עצמם, וכמו שתי' הגמ'].]